

264604

TÜRK DİLİNE GÖNÜL VERENLER

Yabancı Türkologlar

Dilimiz Kimliğimizdir

Editör:
Ahmet BURAN

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	264604
Tas. No:	321 -1A1D

Ankara
AKÇAĞ
2017

30 Kasım 2018

Pekarskiye E.K.
G 163021

EDOUARD KARLOVİTCH PEKARSKİY (1858-1934)

M. Fatih KIRIŞÇIOĞLU*

Edouard Karlovitch Pekarskiy (Minsk,1858- Petersburg,1934), Minsk ili Igumen ilçesinde Polonyalı yoksul bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Annesi erken ölünce kendisine teyzesi bakmıştır. Lise yıllarında önce Mozırskoy spor salonunda, sonra Taganrogskuyu spor salonunda çalışmıştır. Chernigov Lisesinden mezun olduktan sonra Kharkov Veteriner Enstitüsü'ne girdi burada siyasal faaliyetlere katıldı. Popülist hareketlere katıldığı gerekçesiyle yükseköğrenim hakkını almadan üniversiteden atıldı. 1878 yılında siyasal faaliyetlere katıldığı için tutuklandı. Beş yıl süreyle Arhangelsk iline sürgün cezasına çarptırılınca sürgünden kaçıp sahte kimlikle Moskova'ya gelmiştir. 1879 yılında tekrar tutuklanarak 12 Ocak 1881 yılında Moskova Askeri Bölge Mahkemesi sosyalist-devrimci parti üyesi olmak, yasadışı yayın bulundurmak ve bir polisin öldürülmesi olayına karıştığı için 15 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Daha sonra cezası hafifletilerek Moskova Valiliğinin emriyle tüm hak ve statüleri elinden alınarak Sibirya Uzak Bölgesine sürgün kararı verildi. 1881 yılında Yakutistan'a sürüldü.

* Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü Öğretim Üyesi, mfatih@gazi.edu.tr

222 GURVICH, I. S., PEKHOV, I. V. E. K.
Pekarskiy. (K stoldtayu so dnyaz rozh-
deniya.) (E. K. Pekarski. (Pour son
100-me anniversaire.) *Sov. Ètn.* 1958 (6),
pp. 54-60

Pekarskiy, E. K.

557 SAMOILOVICH, A. N. Pamyati E. K.
Pekarskogo. (À la mémoire de Ed.
Pekarskiy.) *Bull. Acad. Sci., Cl. Sci. Soc.*,
1934, pp. 743-748

Ob Iskusnom Vore, Sdelavşemşya Vposledstviyi Hanom, Kazan 1901; No. 5: *Tri Skazki o Jenşinah, Zapisanniye V Kopalskom Uyezde Semireçenskoy Oblasti*, Kazan 1902; No. 6: *O Horoşih i Durnih Biyah, Kirgizskaya (Kazak) Pesnya*, Kazan 1903; No. 7: *Stihotvorenıye O Horoşih i Durnih Jenşinah*, Kazan 1904; "Novıye Pesni Usekskih Tarançey, Pereselentsev İz İliyskogo Kraya. Tarançinskiy Tekst S Russkim Perevodom i Primeçaniyami N. N. Pantusova i s Predisloviyem i Transkriptsiyey N. F. Katanova", *İzvestiya Obşestva Arheologiyi, İstoriyi i Etnografiyi Pri Kazanskom Universitete*, XXII/ 5 (1906), s. 303-315; *Obraztsı Kirgizskoy (Kazak) Narodnoy Literaturı*, Kazan 1909; *Obraztsı Tarançinskoy Narodnoy Literaturı*, Kazan 1909.

PEKARSKIY, Eduard Karloviç (13.10.1858-29.06.1934)¹³⁴

Polonya kökenli Türkolog. Minsk vıyaletine bağlı Petroviçi köyünde doğdu. Çernıgov'daki klasik gimnaziumda okudu. 1877'de Harkov'daki Veterinerlik Enstitüsü'ne geçti. Bir yıl sonra öğrenci ayaklanmalarına katıldığından dolayı enstitüden atılmış ve Arhangelysk'a sürgün edilmiştir. Ancak kaçmayı başarmış ve hayatını başka isimle devam ettirmiştir. 1879'da Moskova'da iken Sosyalist İhtilalcilerin safında yer alması dolayısıyla tekrar tutuklanmıştır. Moskova'daki askerî mahkeme onu 15 yıl kürek cezasına çarptırılmış, ancak bu cezası iptal edilerek Yakutistan'a sürgün edilmiştir. Bütün hakları ve malları elinden alınmıştır. 1881'de Yakutistan'a gelen Pekarskiy, derhal Yakut dilini öğrenmeye başlamıştır. Çok geçmeden Pekarskiy, Yakutların etnografya ve folkloruna da merak sarmış ve bu alandaki araştırmalarını derinleştirmiştir. Bu süreçte kıdemli papaz D. D. Popov ve kendisi gibi sürgün edilen V. M. İyonov'un desteğini almıştır. 1894-1896 yıllarında Rusya İmparatorluğu Coğrafya Cemiyeti'nin Doęu Kolu'nun düzenlediği araştırma gezisine katıldı ve bu gezi sırasında Yakut etnografya ve folkloruna dair çok sayıda kaynak topladı. Kurulun gezi için ayırdığı paralarla Yakutskiy Slovary (Yakutça Sözlük) adlı eser yayımlandı. Bu gezi, İ. M. Sibiryakov'un maddi desteğiyle gerçekteşmişti.

Rus İlimler Akademisi'nin yardımıyla Pekarskiy, 1899'da Yakutsk'a yerleşme izni aldı. 1903'te Ayano-Nelykansk gezisine katıldı. V. V. Radlov ve K. G. Zaleman gibi ilim adamları Pekarskiy'in Yakutlara dair bilgilerini takdir ediyor ve Yakutça-Rusça Sözlüğü çalışmalarını devam ettirmesi için 1904 yılından itibaren ona yıllık 400-500 ruble para gönderiyorlardı. 1905'te İlimler Akademisi'nin ricasıyla Pekarskiy'e St. Petersburg'da yaşama izni verildi. 1905-1910 yıllarında Rusya Müzesi'nin Etnografya Bölümü'nde çalıştı. 1911 yılından itibaren ise Antropoloji ve Etnografya Müzesi'nde görev yaptı. Ancak bu

¹³⁴ *Biyobibliyografiçeskiy Slovary Oteçestvennih Türkologov Dooktyabryskiy Periyod Pod Redaktsiyey i s Vvedeniyem A. N. Kononova*, s. 233-234; H. Eren, *Türklük Bilimi Sözlüğü, I, Yabancı Türkologlar*, s. 248-249.